

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาเชิงประเมิณระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูสังกัดกรมการฝึกหัดครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.ชั้นสูง) โดยใช้เกณฑ์เทียบกับแบบจำลองโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดเชิงทฤษฎีและผลงานวิจัยที่ปรากฏ และใช้ข้อมูลจากผู้วิจัยได้มาจากการศึกษาเอกสาร การสอบถาม สัมภาษณ์ สังเกต และทดสอบ เป็นข้อมูลในการศึกษาเชิงประเมิณ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การพัฒนาการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งประการหนึ่งของการพัฒนาประเทศ เพราะการพัฒนาการศึกษาคือการพัฒนากำลังคนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถตามที่เป้าหมายของการศึกษาชาติโลกกำหนดไว้

การพัฒนาคนในระดัต่างๆ จะไดผลมากน้อยเพียงใคนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ และครูเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง เพราะครูเป็นผู้มีบทบาทในการกระตุ้นแนะนำ และช่วยใญ่เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนใ้คงายและเร็วขึ้น¹

---

¹G.J, Mouly, Psychology for Effective Teaching. 3rd ed.
(New York : Holt & Rinehart Company, 1973), pp.12-13.

การที่ครูจะทำหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นจะต้องมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพครู และสถาบันที่ทำการฝึกวิชาชีพดังกล่าวก็คือสถาบันครูศึกษาหรือสถาบันที่จัดการศึกษาให้ครู (Teacher Education Institution) นั่นเอง

หลักสูตรครูศึกษา (Teacher Education Curriculum) และจิตวิทยาการศึกษา

ครูศึกษา หรือ การศึกษาของครู ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Teacher Education เป็นแนวความคิดของการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาครูที่พัฒนาขึ้นมาจากมโนทัศน์ (Concept) ของการผลิตครูในระยะแรกที่เรียกว่า การฝึกหัดครู (Teacher Training) โดยมโนทัศน์เริ่มแรกของการฝึกหัดครูนั้น เป็นการผลิตครูที่มุ่งฝึกหัดให้นักศึกษามีทักษะในการสอนตามขั้นตอนเป็นส่วนใหญ่ ทฤษฎีทางวิชาการมีไม่มากนัก¹ แต่ต่อมาเมื่อนักสังคมศาสตร์ได้นำระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับปัญหาของตน ทำให้วิชาทางสังคมศาสตร์หลายสาขาเป็นวิชาวิทยาศาสตร์ขึ้น และวิชาสังคมศาสตร์ได้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว มีเนื้อวิชาประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจ กฎเกณฑ์ และทฤษฎีซึ่งได้มาจากการศึกษาวิจัยและมีกระบวนการศึกษาเป็นที่ยอมรับนับถือกัน แนวความคิดเรื่องการผลิตครูจึงเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าขึ้น กล่าวคือ การให้การศึกษแก่ครูหรือการผลิตนักศึกษาครูได้ออกไปเป็นครูนั้นมีชั่วโมงที่การฝึกหัดให้นักศึกษามีเฉพาะทักษะในการสอนตามขั้นตอนอย่างเดียวนั้น แต่จะต้องให้นักศึกษาศึกษารายวิชาต่างๆทางทฤษฎีให้มีความรู้ความเข้าใจที่แตกฉานเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา วิชาที่สอน แนวกวีวิธีสอน จิตวิทยาการศึกษา และอื่นๆท่านองนี้ เพื่อให้สามารถนำหลักการ, ความรู้ หรือทฤษฎีต่างๆไปประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กนักเรียนและท้องถิ่นได้ตามสมควรด้วย² หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการจัดการศึกษาให้ครูหรือการฝึกหัดครูใน

¹ ประชุมสุข อาชาวอำรุง, "จัดหลักสูตรครูจุลภาคกันหรือยัง" วารสารครูศาสตร์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 3-4 (เมษายน-กรกฎาคม, 2515) : 5.

² เรื่องเดียวกัน : 5-6.

แนวคิดใหม่ที่เรียกว่าครุศึกษานั้น จำเป็นจะต้องให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กัน ให้นักศึกษามองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ความเข้าใจทางทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การผลิตครูของสถาบันครุศึกษาใดๆก็ตาม สิ่งสำคัญที่แสดงถึงคุณภาพของการผลิตครู คือระบบหลักสูตรครุศึกษาซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของการผลิตครูที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาชาติ วิธีการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูที่จะช่วยให้จุดมุ่งหมายของครุศึกษาประสบผลสำเร็จ และคุณภาพของผลผลิตคือนักศึกษาคูrownเป็นสิ่งช่วยให้สามารถประเมินได้ว่าจุดมุ่งหมายและวิธีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องตรงกันมากน้อยเพียงใด และมีคุณค่าควรแก่การคงไว้หรือควรต้องมีการปรับปรุงแก้ไข

ครุศึกษาของต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งของสหรัฐอเมริกา นั้น ถือว่าจิตวิทยาการศึกษาเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตรครุศึกษา เพราะเป็นวิชาชีพของนักศึกษาครู และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้มีอาชีพครูมีความสามารถแตกต่างไปจากผู้มีอาชีพอื่น โดยผู้ที่ต้องการเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาของรัฐบาลอเมริกันจำเป็นต้องแสดงหลักฐานการเรียนผ่านวิชาจิตวิทยาการศึกษามาแล้ว¹

ความสำคัญของการสอนจิตวิทยาการศึกษาในสถาบันครุศึกษาในฐานะที่เป็นวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบอาชีพครูดังกล่าวนี้ เห็นได้จากตัวอย่างข้อคิดเห็นของนักการศึกษา นักจิตวิทยาการศึกษาค้นสำคัญๆ และผลงานวิจัยโดยตรง ดังต่อไปนี้คือ

---

¹J. Herbert and D. William, "Psychology in the Teacher Preparation Program," Reprinted in E. Stones (ed.) (London : Methuen Co. Ltd., 1972), p. 278.

ริฟลิน (Rivlin) นักจิตวิทยาการศึกษา กล่าวว่า ไม่มีครูคนใดที่จะมีความสามารถทางวิชาที่ใด ถงไม่โดยสงสัยให้เห็นว่าคนนั้นมีพื้นฐานทางจิตวิทยาการศึกษาอยู่¹

โคแนนท์ (Conant) นักการศึกษาคนสำคัญของอเมริกาในปัจจุบัน ยอมรับว่าจิตวิทยาการศึกษาเป็นมหาสำคัญต่ออาชีพครู และเน้นว่าครูที่สอนเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูระดับประถมศึกษาจำเป็นต้องเรียนจิตวิทยา²

คาร์รอลล์ (Carroll) กล่าวว่า จิตวิทยาการศึกษาจำเป็นสำหรับการเตรียมครูในสถาบันครูศึกษา เพราะจิตวิทยาการศึกษามีจุดมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการคือ

1. มุ่งหมายที่จะสร้างการวิจัยพื้นฐานเพื่อวางหรือกำหนดนโยบายการศึกษา เช่น ใครควรจะเป็นผู้ได้รับการศึกษาเพื่อไร หลักสูตรที่จัดนั้นควรจัดอย่างไรสำหรับเด็กอายุใด และการศึกษานิตไหนควรจะกำหนดใหญ่ที่มีความสามารถในการเรียนต่างกันเรียนอย่างไร
2. จิตวิทยาการศึกษาสามารถกำหนดความรู้และเครื่องมือที่จะมีประโยชน์แก่ครูศึกษา ซึ่งเครื่องมือ เทคนิคของกรวัด และการวินิจฉัยที่พัฒนาขึ้นในจิตวิทยาการศึกษานั้นเป็นที่ยอมรับอย่าง เคนชัดแล้วว่า มีอิทธิพลต่ออาชีพครูเพียงไร³

¹ H.N. Rivlin, "The Objectives of Educational Psychology in the Education of Teacher" Reprinted in E.Stones (ed.), Ibid., p.246.

² J.B. Conant, The Education of American Teachers. (New York: McGraw-Hill Book Company, 1963), p.136.

³ J.B. Carroll, "The Place of Educational Psychology in the Study of Education" in Glock (ed.), Guiding Learning : Reading in Educational Psychology. (New York : John Wiley & Son, Inc., 1971), p.726.

เกจจ์ (Gage) กล่าวว่า การสอนจะต้องตั้งอยู่บนความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียน... สิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่นักศึกษามากที่สุดก็คือการทำให้ให้นักศึกษาคงมองเห็นได้ว่าการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์และต่อเนื่องกัน เป็นสิ่งที่ต้องขึ้นต่อกันและต้องปรับเข้าหากัน นั่นคือ จิตวิทยาการศึกษาจะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษามีความสามารถเหล่านี้ได้¹

ออสูเบล (Ausubel) กล่าวว่า จิตวิทยาการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ที่จะเป็นครู เพราะการเรียนจิตวิทยาการศึกษาช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการลองผิดลองถูก เนื่องจากมีหลักการที่ช่วยให้ครูสามารถเลือกวิธีที่จะสอนและทดสอบวิธีที่เลือกนั้นได้ทันที²

แอนเดอร์สัน และคณะ (Anderson, et.al.) กล่าวว่า การสอนจิตวิทยาการศึกษาแก่นักศึกษาคงอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้นักศึกษาคงตอบคำถามที่สำคัญที่สุดในวิชาชีพได้ 2 ประการ คือ

1. เจื่อนไขโคทำให้เกิดการเรียนรูแก่นักเรียนได้มากที่สุด
2. มีอุปกรณ์การสอนและกระบวนการสอนโคที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรูของนักเรียนได้บ้าง³

ชาร์ลส์ (Charles) ศาสตราจารย์ทางสังคมศาสตร์แห่งวิทยาลัยการศึกษาโอเรกอน (Oregon College of Education) สหรัฐอเมริกา กล่าวว่า

¹N.I. Gage, " Psychological Conceptions of Teaching," International Journal of Educational Science. (Vol.1, 1967) : 151-161.

²D.P. Ausubel, Educational Psychology : A Cognitive View. (New York : Holt, Rinehart & Winston, 1968), p.5.

³R.C. Anderson, et.al., (eds.), Current Research on Instruction. (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1969), p.v.

จิตวิทยามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการศึกษา เพราะจิตวิทยาการศึกษาช่วยให้ผู้ที่
ออกไปประกอบอาชีพครูได้มีความตระหนักอยู่ก่อน (Preconcieve Notions) ใน
เรื่องเกี่ยวกับว่าทำอย่างไรจึงจะสามารถทำให้นักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของคนมี
ความก้าวหน้าในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹ ทั้งนี้โดยครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับ (1) นักเรียนที่ตนสอน (2) วิธีที่จะสอน (3) วิธีการจูงใจให้นักเรียนตั้งใจ
เรียน และ และ (4) เข้าใจวิธีวัดความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นแก่นักเรียน ซึ่งความเข้าใจ
ต่างๆดังกล่าวล้วนเป็นความเข้าใจที่เกิดขึ้นจากเนื้อเรื่อง (Content) ในจิตวิทยาการ
ศึกษาทั้งสิ้น²

นอกจากนี้ ผลการสำรวจโดยการส่งแบบสอบถามไปถามครูที่มีวุฒิการศึกษา
ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีของสมาคมแห่งชาติ (National Association) ของสหรัฐ
อเมริกาในปี ค.ศ. 1967 พบว่า ร้อยละ 70 ของครูที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 2344
คน พอใจที่ได้เรียนจิตวิทยาการศึกษาในโปรแกรมครูศึกษา เพราะช่วยให้เขาเหล่านั้น
ประสบความสำเร็จในอาชีพครู³ ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของเฟรย์และเอลลิส (Frey
and Ellis) ในปี ค.ศ. 1966 ที่เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูที่จบปริญญาโท
547 คน กับครูที่จบระดับปริญญาตรีหรือน้อยกว่า 1632 คน ในเรื่องประโยชน์ที่ได้รับจาก
การเรียนจิตวิทยาการศึกษาในสถาบันครูศึกษา และพบผลท่านองเดียวกัน คือ ครูทั้ง 2
ประเภทมีความเห็นคล้ายคลึงกันในเรื่องการมองเห็นความสำคัญและจำเป็นของหลักสูตร
จิตวิทยาการศึกษาในครูศึกษา⁴

¹M.R. Charles, A Preface to Education. (New York : The
Macmillan Company, 1965), pp. 214-215.

²Ibid., p.218.

³J. Herbert and D. William, "Psychology in the Teacher
Preparation Program," p. 281.

⁴Ibid.

จากความสำเร็จของการสอนจิตวิทยาการศึกษาในสถาบันครูศึกษาในฐานะที่เป็นวิชาที่สำหรับผู้ประกอบอาชีพครูดังกล่าว ทำให้เห็นได้ว่าการจัดหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในหลักสูตรครูศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น

ครูศึกษาในการจัดการศึกษาให้ครูของประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาให้ครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.ชั้นสูง) นั้น จิตวิทยาการศึกษาได้เข้ามามีบทบาทในหลักสูตรครูศึกษาดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2501 แต่อยู่ในฐานะเป็นเพียงรายวิชาหนึ่งของหมวดวิชาการศึกษาซึ่งมีจำนวนหน่วยกิตกำหนดไว้เพียง 3 หน่วยกิตจากจำนวนหน่วยกิตทั้งหมดของหมวดวิชาการศึกษา 21 หน่วยกิต¹ และแม้ว่าหลักสูตรครูศึกษาได้มีการปรับปรุงและประกาศใช้เป็นฉบับที่ 3 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 แต่จิตวิทยาการศึกษาก็ยังอยู่ใน ลักษณะดังกล่าวเรื่อยมา นอกจากนี้ จากประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์คนหนึ่ง ในหมวดวิชาการศึกษาในวิทยาลัยครูระหว่างปี พ.ศ. 2514-2518 สังเกตเห็นว่า การสอนของอาจารย์ในรายวิชาต่างๆของหมวดวิชาการศึกษา เช่น จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา หลักการสอน และวิธีสอนวิชาเฉพาะซึ่งซาร์สส์ชี้แนะว่าเนื้อเรื่องของวิชาเหล่านี้ล้วนเป็นเนื้อเรื่องของจิตวิทยาการศึกษา² มิได้สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และการสอนของอาจารย์มิได้มีการชี้เน้นให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิทยากับการปฏิบัติอย่างเด่นชัด เนื่องจากอาจารย์ที่สอนประจำแต่ละวิชา มักสอนแบบต่างคนต่างสอนเนื้อเรื่องที่ปรากฏอยู่ในเฉพาะวิชาที่ตนรับผิดชอบ หรือถ้าจะมีการประชุมร่วมปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการสอนก็อยู่ในขอบเขตเฉพาะวิชาที่สอนตรงกันเท่านั้น

อนึ่ง ในการติดตามผลการจัดการศึกษาให้นักศึกษาคูของกรมการฝึกหัดครู เมื่อปี พ.ศ. 2518 พบว่า แม้ครูประจำการที่สำเร็จการศึกษาในระดับ ป.กศ.ชั้นสูงจาก

¹กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง พุทธศักราช 2501. หน้า 68.

²M.R. Charles, A Preface to Education. pp. 214-215.

วิทยาลัยครูของกรมการฝึกหัดครูซึ่งกำลังปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จะมีความเห็นว่าหลักสูตรครูศึกษาทำให้มีความรักในอาชีพครูและรู้ถึงความถนัดของตนเองมากขึ้น แต่ส่วนใหญ่ก็มีความเห็นในทำนองเดียวกันว่าประสบการณ์และความรู้ในวิชาต่างๆของหมวดวิชาการศึกษาซึ่งเป็นวิชาชีพครูที่ได้รับจากการเรียนในวิทยาลัยครูไม่เพียงพอสำหรับการเป็นครู¹

อย่างไรก็ตาม ในปีการศึกษา 2517-2518 กรมการฝึกหัดครูได้จัดให้มีการปรับปรุงหลักสูตรครูศึกษาขึ้นอีกเป็นครั้งที่ 4 และประกาศใช้หลักสูตรดังกล่าวอย่างเป็นทางการในปีการศึกษา 2519

แนวทางสำคัญในการจัดทำหลักสูตรใหม่นี้ เริ่มต้นโดยการพิจารณาถึงแนวโน้มทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อการจัดการศึกษาให้นักศึกษาคู และแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา นโยบาย ปัญหาการศึกษา ผลการวิจัยทางการศึกษาโดยทั่วไปและที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาแก่ครู เพื่อให้การจัดหลักสูตรครูศึกษาได้สนองความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง²

หลักสูตรครูศึกษามัธยมใหม่ เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตครูสาขาใหญ่ 2 สาขา คือสาขาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาาร่วมกัน กับสาขาปฐมวัยและอนุบาลาร่วมกัน โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับ ป.กศ.ชั้นสูงและระดับปริญญา การผลิตครูระดับ ป.กศ.ชั้นสูงนั้นส่วนใหญ่มุ่งเตรียมครูประถมศึกษาหรือครูในระดับก่อนประถมศึกษาและอาจสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ด้วย ส่วนการผลิตครูระดับปริญญามุ่งผลิตครูประถมศึกษาและก่อนประถมศึกษาที่สามารถป็นชั้น หรือครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่สอนได้อย่างดีในวิชาที่ตนเลือกเรียน

¹ คณะกรรมการดำเนินงานติดตามผลการพัฒนาการฝึกหัดครู, "สรุปผลการวิจัยเรื่องการศึกษาติดตามผลการฝึกหัดครู", วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ. (ปีที่ 11, ฉบับที่ 3, ก.พ.-มี.ค. 2520) : 1-11.

² สภาการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครูพุทธศักราช 2519. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2520), หน้า 1-2.

โดยเฉพาะ¹

เนื่องจากการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาคืออนุบาล ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น เป็นการศึกษาระดับพื้นฐานของการศึกษาชาติ ซึ่งถ้าพื้นฐานไม่มั่นคงหรือขาดประสิทธิภาพเสียแล้วก็แทบจะเป็นการสิ้นหวังหรือสูญเปล่าสำหรับการศึกษาในระดับสูงคือระดับอุดมศึกษา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงการผลิตครูในระดับพื้นฐานของการศึกษาชาติให้ได้คุณภาพอยู่เสมอ และจากการที่กรมการฝึกหัดครูมุ่งผลิตครูระดับ ป.กศ. ชั้นสูงทั้งหมดและครูระดับปริญญาส่วนหนึ่งซึ่งก็ต้องผ่านการเรียนวิชาต่างๆในระดับ ป.กศ. ชั้นสูงมาก่อน เพื่อให้ออกไปสอนนักเรียนในชั้นประถมศึกษา ก่อนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นนี้เอง การจัดระบบหลักสูตรครูศึกษาในระดับ ป.กศ. ชั้นสูงจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น เพราะคงที่ได้เคยกล่าวไว้แล้วว่า สิ่งสำคัญของการแสดงถึงคุณภาพในการผลิตครูก็คือระบบหลักสูตรครูศึกษา ซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของครูศึกษา วิธีจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ และคุณภาพของผลผลิตคือนักศึกษาครูที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่วางไว้นั้นเอง

ในโครงสร้างของหลักสูตรครูศึกษาระดับ ป.กศ. ชั้นสูงที่ปรากฏในเอกสารหลักสูตรการฝึกหัดครูฉบับที่ 4 นั้น หลักสูตรได้แบ่งกลุ่มวิชาออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มวิชาพื้นฐาน กลุ่มวิชาชีพครู และกลุ่มวิชาเฉพาะ²

กลุ่มวิชาพื้นฐาน ได้แก่กลุ่มวิชา ภาษา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ที่จะช่วยสร้างเสริมความเป็นคนที่ดำรงชีวิตและทำหน้าที่สมาชิกของสังคมให้บังเกิดผลดีต่อทั้งตนเองและส่วนรวม และเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ทั้งนี้โดยอาศัยวิชาพื้นฐานทั่วไปเป็นหลัก³

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3-4.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4-5.

กลุ่มวิชาชีพครู ได้แก่ วิชาการการศึกษา ซึ่งรวมทั้งหลักการ เทคนิค และวิธีการที่จะสร้างเสริมความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานทางการศึกษา และส่งเสริมวิชาชีพครูให้เป็นอาชีพชั้นสูง เพื่อช่วยเสริมสร้างความเป็นครูที่มีความรับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้สมกับบทบาทหน้าที่ของตน และผูกเกียรติของวิชาชีพครู ทั้งนี้โดยอาศัยวิชาชีพครูเป็นหลัก¹

กลุ่มวิชาเฉพาะ ได้แก่ วิชาการที่จะนำไปสอนหรือปฏิบัติงานตามสาขาวิชาที่คนถนัดหรือต้องการจะศึกษาให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อช่วยสร้างความเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาการสายที่ถนัดและสนใจอย่างลึกและกว้างพอที่จะนำไปใช้สอนหรือปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยอาศัยวิชาเฉพาะที่จักให้เลือกเรียนเป็นหลัก²

นอกจากกลุ่มวิชาใหญ่ๆ ทั้ง 3 กลุ่มแล้ว ยังมีวิชาเลือกอื่นๆ ที่อาจเลือกเรียนได้จากกลุ่มวิชาต่างๆ ทั้ง 3 กลุ่ม เพื่อส่งเสริมการเลือกเรียนตามความสนใจ ความถนัด และความเหมาะสม³

จากโครงสร้างของหลักสูตรครูศึกษาของกรมการฝึกหัดครูดังกล่าว ทำให้เห็นได้ว่าการจัดแบ่งกลุ่มวิชาต่างๆ ในหลักสูตร เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับการจัดแบ่งกลุ่มวิชาที่ยูเนสโก (UNESCO) เสนอแนะไว้ในรายงานการประชุมภาคปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรครูศึกษาเขตย่อยครั้งที่สองปี ค.ศ. 1971 (Second-Sub-Regional Workshop on Teacher Education Curriculum 1971) ที่แบ่งหมวดวิชาของหลักสูตรครูศึกษาออกเป็น 4 หมวด คือ การศึกษาทั่วไป (General Education) วิชาการเฉพาะ (Area of Concentration) วิชาชีพครู (Professional Education) และวิชาเลือกเสรี ซึ่งจัดเป็นหลักสูตรบูรณาการแบบที่ 2 (Integrated Model II) ที่เป็นแบบที่นิยมกันมากที่สุด ในวงการครูในปัจจุบัน⁴

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 6.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

⁴ ประชุมสุข อาชวอรุณ, "จัดหลักสูตรครูจากกันหรือยัง" : 8.

อนึ่ง จากจุดมุ่งหมายและลักษณะการจัดแบ่งวิชาในแต่ละกลุ่มวิชาในหลักสูตรครูศึกษาของกรมการฝึกหัดครูดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า กลุ่มวิชาชีพครูเป็นกลุ่มวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพของนักศึกษาครูโดยตรง และเป็นกลุ่มวิชาสำคัญที่ทำให้ผู้มีอาชีพครูมีความสามารถแตกต่างไปจากผู้มีอาชีพอื่น เพราะเป็นกลุ่มวิชาที่ "รวมหลักการ เทคนิค และวิธีการที่จะเสริมสร้างความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานทางการศึกษา..."¹ และ "...เสริมสร้างความเป็นครูที่มีความรับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนนักเรียนได้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของตน"² จึงกล่าวได้ว่า กลุ่มวิชาชีพครูในหลักสูตรครูศึกษาของกรมการฝึกหัดครูนั้นเป็นกลุ่มวิชาชีพโดยตรงของนักศึกษาครูนั่นเอง ส่วนกลุ่มวิชาพื้นฐานและกลุ่มวิชาเฉพาะนั้นจะเห็นว่าเป็นกลุ่มวิชาที่มุ่งส่งเสริมลักษณะนิสัยและความรู้ทางวิชาการโดยส่วนตัวของนักศึกษาครูมากกว่า แม้ว่าโดยจุดหมายปลายทางแล้วกลุ่มวิชาทั้งหมดจะมีส่วนช่วยเสริมสร้างความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ครูด้วยก็ตาม

การที่หลักสูตรครูศึกษาของกรมการฝึกหัดครูจัดให้กลุ่มวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพของนักศึกษาครู และจากข้อสรุปตามแนวคิดที่ปรากฏอยู่ในวงการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพครูทั่วโลก ในปัจจุบันที่สนับสนุนว่าจิตวิทยาการศึกษาที่มีความสำคัญต่อครูศึกษาในฐานะที่เป็นวิชาชีพของนักศึกษาครูเช่นกัน ทำให้เห็นได้ว่า ทั้งจิตวิทยาการศึกษาและกลุ่มวิชาชีพครูต่างก็มีความสำคัญต่อการผลิตนักศึกษาครูออกไปเป็นครูเป็นอย่างไร

เมื่อพิจารณาถึงคำนิยามของจิตวิทยาการศึกษาที่ว่า "จิตวิทยาการศึกษาคือศาสตร์ที่ศึกษาพฤติกรรม การเรียนการสอนในสภาพการศึกษา"³ โดยอธิบายสภาพการศึกษาว่าหมายถึงสภาพการณ์ที่มีการจัดกระทำ (Manipulate) หรือมีการจัดสอนให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลง

¹ สภาการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519. หน้า 5.

² เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

³ H. Klausmier & R.E. Ripple, Learning and Human Abilities : Educational Psychology. 3rd ed. (New York : Harper International Edition, 1971), p. 6.

พฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายของการสอนหรือจุดมุ่งหมายของการได้การศึกษา¹ และพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการสอนวิชาต่างๆในกลุ่มวิชาที่พหุให้แก่ักศึกษาที่มุ่งให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการเด็ก การเรียนรู้ของเด็ก วิธีสอน เทคนิคการสอน และสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการจัดการศึกษาอบรมหรือจัดการสอนให้แก่เด็กได้² จะเห็นได้ว่าจิตวิทยาการศึกษาและกลุ่มวิชาที่พหุมีความแตกต่างกันเฉพาะชื่อที่เรียกเท่านั้น ส่วนแนวคิด (Idea) และเป้าหมายในการให้การศึกษาแก่นักศึกษานั้นหาได้ต่างกันไม่ เพราะทั้งจิตวิทยาการศึกษาและกลุ่มวิชาที่พหุต่างก็เป็นกลุ่มวิชาที่มุ่งสอนให้นักศึกษาคูเกิดการเรียนรู้ในสิ่งเดียวกัน คือมุ่งสอนให้นักศึกษาคูเกิดความรู้ (Knowledge) และมโนทัศน์ (Concept) ในพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและพฤติกรรมการสอนของครูในสภาพการณ์ที่มีครูเป็นผู้จัดกระทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายของการสอน

ส่วนกลุ่มวิชาพื้นฐานและกลุ่มวิชาเฉพาะซึ่งแม้ว่าโดยจุดหมายปลายทางโดยทั่วไปแล้วจะมีส่วนช่วยเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ครูของนักศึกษาคูในอนาคตด้วย แต่โดยจุดมุ่งหมายเฉพาะและลักษณะรายวิชาของกลุ่มวิชาทั้งสอง ไม่สามารถทำให้กล่าวได้ว่ากลุ่มวิชาพื้นฐานและกลุ่มวิชาเฉพาะนั้นเป็นจิตวิทยาการศึกษาอย่างที่กล่าวได้ว่ากลุ่มวิชาที่พหุเป็น เพราะจุดมุ่งหมายเฉพาะของกลุ่มวิชาพื้นฐานคือ เพื่อให้นักศึกษาคูที่เรียนรายวิชาต่างๆในกลุ่มวิชานี้ "...มีความรู้ในศิลปวิทยาการทั่วไป..."³ และมี "...การดำเนินชีวิตที่เป็นสุขและมีคุณค่าต่อสังคม"⁴ กับจุดมุ่งหมายเฉพาะของกลุ่มวิชาเฉพาะคือ เพื่อให้

¹ J.B. Carroll, "The Place of Educational Psychology in the Study of Education", in Glock (ed.), Guiding Learning : Reading in Educational Psychology. (New York : John Willey & Son, Inc., 1971), p, 724.

² สภาการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519. หน้า 5.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

นักศึกษา "...มีความสามารถในวิชาเฉพาะอย่าง..."¹ และเพื่อ "...เป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาชีพเพิ่มเติมต่อไปเมื่อมีโอกาสเป็นครู..."²

นอกจากนี้ ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างรายวิชา ตัวอย่างเช่น ระหว่าง วิชาวิธีสอนภาษาไทย(ศ.231) ซึ่งอยู่ในกลุ่มวิชาชีพครู กับ วิชาการใช้ภาษาไทย(ไทย 101) ซึ่งอยู่ในกลุ่มวิชาพื้นฐาน จะเห็นได้ว่า จุดมุ่งหมายเฉพาะของรายวิชาทั้งสองแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ วิชาวิธีสอนภาษาไทยเป็นวิชาที่มุ่งสอนให้นักศึกษาครูศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนทักษะ ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน ของนักเรียนเพื่อให้นักศึกษาครูสามารถจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนภาษาไทยให้เหมาะกับวัยและระดับชั้นของนักเรียนในอนาคตของคนได้³ ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของจิตวิทยาการศึกษาดังกล่าวแล้ว แต่วิชาการใช้ภาษาไทยนั้น เป็นวิชาที่มุ่งสอนให้นักศึกษาครูเองมีความเข้าใจ และมีความสามารถในการตีความข้อเขียนที่ได้อ่านหรือได้ฟังมา กับ มีความสามารถสื่อความหมายอย่างไค้ผลทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน⁴ ซึ่งต่างไปจากนิยามของจิตวิทยาการศึกษา ดังนั้น จึงเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า วิชาวิธีสอนภาษาไทยซึ่งอยู่ในกลุ่มวิชาชีพครูจัดเป็นวิชาหนึ่งในจิตวิทยาการศึกษาได้ แต่วิชาการใช้ภาษาไทยซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มวิชาพื้นฐาน ไม่สามารถจัดเป็นวิชาหนึ่งในจิตวิทยาการศึกษา

จากความสอดคล้องในแง่แนวคิดและเป้าหมายในการให้การศึกษาแก่นักศึกษาครูของจิตวิทยาการศึกษาและกลุ่มวิชาชีพครูดังกล่าว ทำให้สามารถเรียกหลักสูตรกลุ่มวิชาชีพครูในการวิจัยครั้งนี้ว่าหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาได้ และเนื่องจากหลักสูตรดังกล่าวเป็น

---

1 เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.
2 เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.
3 เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.
4 เรื่องเดียวกัน, หน้า 106.

ส่วนสำคัญในหลักสูตรครูศึกษาของกรมการฝึกหัดครูที่มีการปรับปรุงใหม่และเพิ่งเริ่มใช้อย่างเป็นทางการเมื่อปีการศึกษา 2519 โดยนักศึกษา ป.กศ. ชั้นสูงรุ่นแรกที่จบตามหลักสูตรนี้คือนักศึกษารุ่นที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2520 ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเชิงประเพณีระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยแสวงหาแบบจำลองโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาด้วยการสังเคราะห์จากแนวคิดเชิงทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการศึกษาเชิงประเพณีระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูทั้งในค่านโครงสร้างและผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร

แนวคิดในการแสวงหาแบบจำลองโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา

คำว่า แบบจำลอง ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Model นั้น โดยทั่วไปมีความหมายได้ 3 นัย คือ

1. หมายถึง หุ่นซึ่งจำลองมาจากของจริง¹ เช่น หุ่นคนที่จำลองมาจากคนหรือหุ่นสัตว์ที่จำลองมาจากสัตว์ต่างๆ
2. หมายถึง ทฤษฎีที่เขียนอยู่ในรูปของสูตรทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model)² เช่น สูตรคณิตศาสตร์ของทฤษฎีการเรียนรู้ (Mathematical Model of Learning Theory)
3. หมายถึง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่เขียนออกมาในรูปที่ทำให้เห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือกระบวนการในเชิงทฤษฎีได้ชัดเจนยิ่งขึ้น³ เช่น แบบจำลองการสอน (Teaching Model) ของเกลเซอร์ (Glaser) หรือ แบบจำลองการประเมินผล

¹ G.E. Snelbecker, Learning Theory, Instructional Theory and Psychoeducational Design. (New York : McGraw-Hill Book Company, 1974), pp. 32-33.

² Ibid., pp. 359-363.

³ Ibid., p. 32.

ความไม่สอดคล้องกัน (The Discrepancy Evaluation Model) ของโพรวัส (Provus)

สำหรับคำว่าแบบจำลอง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ในความหมายที่สาม เพราะแบบจำลองโครงสร้างหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาที่ผู้วิจัยได้แสวงหาในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการแสวงหาในลักษณะที่เป็นระบบซึ่งจะได้แสดงให้เห็นถึงแนวคิดเชิงทฤษฎีขององค์ประกอบต่างๆภายในระบบที่มีความสัมพันธ์กันและมีผลต่อกันและกัน

เมื่อพิจารณาหลักสูตรในลักษณะที่เป็นระบบซึ่งประกอบด้วยส่วนที่สัมพันธ์กัน 3 ส่วน คือส่วนที่เป็นแผน (Design) กระบวนการ (Process) และการประเมินผล (Evaluation) ที่มีความสัมพันธ์กันและมีการจัดเข้าไว้ด้วยกันอย่างมีระบบระเบียบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของระบบที่วางไว้¹ ประกอบกับแนวคิดที่ว่าในการจัดสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรนั้นมีประเภทของการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการจัดสร้างหลักสูตรที่สำคัญ 4 ประการ คือ (1) การตัดสินใจเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างหรือวิถีทางที่นำไปสู่เป้าหมาย ซึ่งรวมทั้งการกำหนดวิธีการ การกำหนดเนื้อเรื่อง การกำหนดบุคคลากร เวลา และเครื่องมืออำนวยความสะดวก (Facilities) ต่างๆ (3) การตัดสินใจนำโครงสร้างที่ออกแบบไว้ไปปฏิบัติ ละ (4) การตัดสินใจเพื่อพิจารณาปรับปรุงขั้นตอนต่างๆให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นหลังจากที่มีการประเมินผลแล้ว² ย่อมกล่าวได้ว่าโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในกรุงเทพมหานครประกอบต่อไปนี้

¹J. Pfeiffer, New Look at Education : System Analysis in Our School and Colleges. (New York : Western Publishing Company Inc., 1968), pp. 4-5.

²D.L. Stufflebeam, and Other, Educational Evaluation and Decision Making. (Illinois : F.E. Peacock Publishers, 1971), pp. 80-84.

โครงสร้างของระบบหลักสูตร และการศึกษาเชิงประเมินส่วนที่เป็นผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร การประเมินโครงสร้างระบบหลักสูตร จิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูนั้น ประเมินด้วยวิธีการประเมินผลหลักสูตรอย่างมีระบบ โดยอาศัยแนวทางจากแบบจำลองซีบี (CIPP Model) ของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Danail L. Stufflebeam) และแบบจำลองการประเมินผลความไม่สอดคล้องกัน (The Discrepancy Evaluation Model) ของ มัลคอม เอ็ม โพรวัส (Malcom M. Provus)

* แบบจำลองซีบี เป็นแบบจำลองที่ประกอบด้วยชนิดของการประเมินผล 4 ประเภท คือ การประเมินเนื้อความ (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation)¹

การประเมินเนื้อความ เป็นการประเมินองค์ประกอบแรกสุดของโปรแกรมซึ่งผลของการประเมินในขั้นนี้ จะทำให้ผู้ประเมินได้ข่าวสารที่เกี่ยวกับความต้องการ ปัญหา หรือโอกาส อันจะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกวัตถุประสงค์ที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ หรือนโยบายในการจัดโปรแกรมนั้นๆ

การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินปัจจัยที่ทำให้ได้ข่าวสารเกี่ยวกับแนวทางต่างๆ ในการดำเนินงานหรือแผนการจัดโปรแกรม ที่จะทำให้การปฏิบัติบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ อันนำไปสู่การตัดสินใจเลือกแนวทางหรือแผนการจัดโปรแกรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินผลการนำแบบที่เลือกไว้ในขั้นที่ 2 ไปปฏิบัติ การประเมินขั้นนี้จะทำให้ได้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ตลอดจนจุดเด่นจุดอ่อนของแนวทางที่เลือกใช้ในขณะที่กำลังปฏิบัติหรือดำเนินงานตามแผนนั้นๆ จุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินประเภทนี้ก็คือ เพื่อมุ่งปรับปรุงแก้ไขวิธีการให้เหมาะสมในขณะที่โปรแกรมกำลังดำเนินอยู่

¹D.L. Stufflebeam, and Other, Educational Evaluation and Decision Making. p. 218.

การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินที่นอกจากผลที่ได้จะทำให้ได้ข่าวสารที่บ่งชี้ว่าผลของการดำเนินงานตามแผนที่เลือกนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใดแล้ว ผลที่ได้จากการประเมินยังทำให้ได้ข่าวสารที่บ่งชี้ถึงกระบวนการที่ใช้ควรวางแผนว่าจะมีการคงไว้ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือเลิกกันไป²

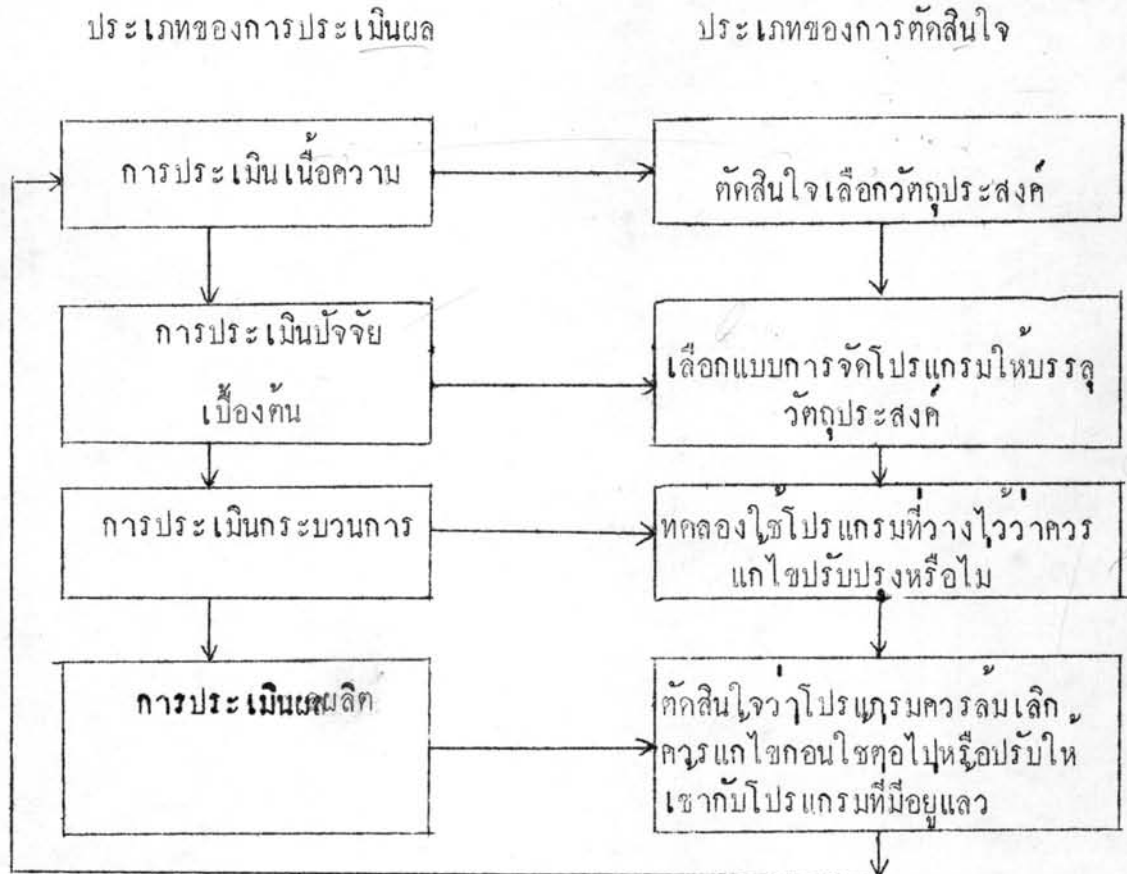
จะเห็นได้ว่าการประเมินผลแต่ละประเภทตามแบบจำลองขีบนั้น เป็นการประเมินผลที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน และถ้าใช้แบบจำลองขีบบ้างเติมรูป ก็จะทำให้ได้ข่าวสารแบบผสมซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจเลือกองค์ประกอบต่างๆของระบบโปรแกรม ซึ่งต้องประกอบไปด้วย แผน การดำเนินงาน และ ผลผลิต เพราะการตัดสินใจหลังจากที่ทำการประเมินเพื่อความแล้ว จะเป็นแนวทางสำหรับการประเมินปัจจัยเบื้องต้น การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต การตัดสินใจหลังจากการประเมินปัจจัยเบื้องต้นจะทำให้ได้แนวทางสำหรับการประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต ขณะเดียวกันการประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิตย่อมให้ผลย้อนกลับไปสู่การตัดสินใจเลือกวัตถุประสงค์และการเลือกแผนการจัดโปรแกรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วย

เพื่อให้เห็นขั้นตอนของการประเมินผลตามแบบจำลองขีบบ้างได้เด่นชัดขึ้น สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ได้แสดงองค์ประกอบของแบบจำลองขีบบ้าง และประเภทของการตัดสินใจไว้ด้วยแผนภาพ ดังนี้คือ

¹ Ibid., pp. 218-235.

แผนภาพแสดง

องค์ประกอบของแบบจำลองซิปและประเภทของการตัดสินใจ¹

ในปัจจุบันการประเมินผลตามแบบจำลองซิปกำลังเป็นที่นิยมของนักประเมินผลในการนำไปใช้ประเมินโครงการ โปรแกรมหรือหลักสูตรกันอย่างกว้างขวาง เพราะผลของการประเมินตามแบบจำลองดังกล่าวนอกจากจะให้ข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ

¹สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ วรณพร วิเชียรวงษ์, การใช้แบบจำลองซิปประเมินผลโปรแกรมการประชุมปฏิบัติการ เรื่องการประเมินผลการเรียนของนิสิต, หน่วยพัฒนาอาจารย์ฯ ฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เอกสารอัครสำเนา), หน้า 14.

ที่เกี่ยวกับโปรแกรมที่ประเมินแล้ว ยังช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทราบด้วยว่าโปรแกรมที่ประเมินนั้นมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับ เชื่อถือได้ และคุ้มค่าที่ลงทุนไปหรือไม่เพียงใด

ส่วนแบบจำลองการประเมินผลความไม่สอดคล้องกันเป็นแบบจำลองการประเมินผลที่แสดงกระบวนการของการหามาตรฐานของหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยพิจารณาว่าในแต่ละขั้นตอนของการประเมินนั้นถ้าเกิดความไม่สอดคล้องกันระหว่างประกอบการ (Performance) กับมาตรฐาน (Standard) ของหลักสูตรหรือความไม่สอดคล้องกันระหว่างสิ่งที่ เป็นจริงกับสิ่งที่ควรจะเป็นแล้วควรจะทำเนื้องานต่อไปหรือไม่ และถ้าจะทำเนื้องานต่อไปจะใช่ว่าสารที่ไม่สอดคล้องกันอันได้จากการประเมินมาเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือแก้ไขหลักสูตรประกอบการหรือหลักสูตรมาตรฐานได้อย่างไร¹

โพรวิสซึ่งเป็นผู้เสนอแบบจำลองการประเมินผลความไม่สอดคล้องกัน เสนอว่าในการพิจารณาความไม่สอดคล้องกันระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นหรือหลักสูตรส่วนมาตรฐาน (Standard) กับสิ่งที่ เป็นจริงหรือหลักสูตรประกอบการ (Performance) นั้น สามารถดำเนินการต่อเนื่องกันตามลำดับขั้นได้ 5 ขั้น คือ

1. ขั้นการประเมินผลการวางแผนหลักสูตร (Program Design)
  2. ขั้นการประเมินผลการดำเนินงานหลักสูตร (Program Operation)
  3. ขั้นการประเมินผลผลิตระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้ (Program Interim Products)
  4. ขั้นการประเมินผลผลิตรสุดท้ายของหลักสูตร (Program Terminal Products)
- และ 5. ขั้นการประเมินผลราคาทุนของหลักสูตร (Program Cost)²

---

¹H.M. Provus, "The Discrepancy Evaluation Model," in P.A. Taylor and D.M. Conley (eds.), Reading in Curriculum Evaluation, (Iowa : WM.C. Brown Company Publishers, 1972), p.117

²Ibid., p.118.

การประเมินผลการวางแผนหลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อหามาตรฐานของ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยนำลักษณะของการวางแผนหลักสูตรซึ่งเป็นส่วนของข่าวสาร ส่วนประกอบการ (Performance Information) ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวางแผน ซึ่งถือว่าเป็นมาตรฐาน ความไม่สอดคล้องกันระหว่างส่วนประกอบการกับส่วนมาตรฐาน ที่ได้จากการประเมินจะเป็นข้อมูลที่น่าไปใช้ในการปรับปรุงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตร ไปใช้ต่อไป

การประเมินผลการดำเนินงานหลักสูตร เป็นการประเมินความไม่สอดคล้องกัน ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นระหว่างหลักสูตร ส่วนประกอบการกับหลักสูตร ส่วนมาตรฐาน การประเมิน ขั้นนี้จะให้ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหา และจุดอ่อนต่างๆของการนำไปใช้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้จัดทำ หลักสูตรสามารถตัดสินใจได้ว่าควรจะยุติหรือดำเนินต่อ และถ้าจะดำเนินต่อควร จะเปลี่ยนแปลงส่วนที่เป็นประกอบการหรือเปลี่ยนแปลงส่วนที่เป็นมาตรฐานอย่างไร

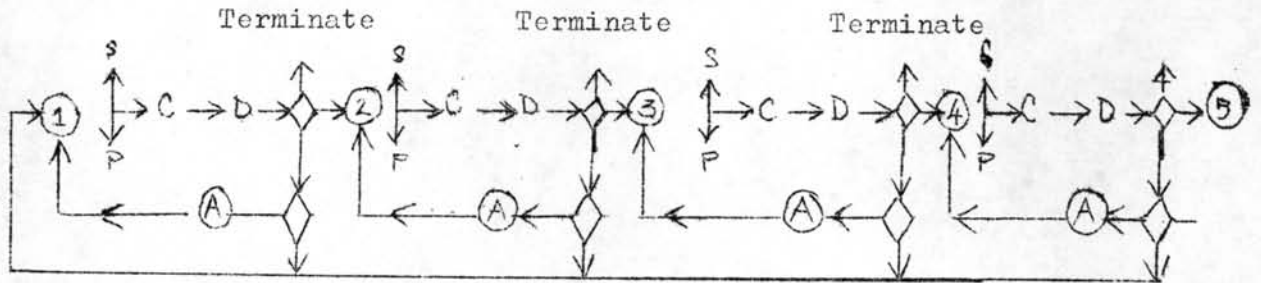
การประเมินผลลึกระหว่างการนำหลักสูตร ไปใช้ เป็นการประเมินผลประ- กอบการที่จะทำให้จุดมุ่งหมายบรรลุผล โดยเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในขณะ ปฏิบัติกับสิ่งที่ควรจะเป็นตามเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละระยะๆ ของการปฏิบัติเพื่อดูว่ามีความไม่สอดคล้องกันอย่างไร

การประเมินผลส่วนที่เป็นผลผลิตสุดท้ายของหลักสูตรมักเป็นการประเมินผล เพื่อตอบคำถามว่าหลักสูตร ทั้งหลายที่จัดสร้างขึ้นและได้นำมาลองปฏิบัติแล้วนั้นบรรลุจุดมุ่ง หมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด การประเมินขั้นนี้จะพิจารณาว่าผลผลิต สุดท้ายที่ได้มีความไม่สอดคล้องกันกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ และถ้ามี มีอะไรบ้าง

การประเมินผลราคาทุนของหลักสูตร เป็นขั้นสุดท้ายของการประเมินผล หลักสูตร หลังจากการประเมินผลในสี่ขั้นแรกคลุ้งไปแล้ว โดยพิจารณาในแง่ของราคาทุน และประโยชน์ที่จะได้รับโดยเปรียบเทียบกับหลักสูตรอื่นเพื่อดูว่าถ้าจะให้เกิดผลผลิตอย่าง เดียวกัน หลักสูตรใดจะมีราคาทุนน้อยกว่ากัน¹

¹Ibid., pp. 119-123.

เพื่อให้เข้าใจในทัศนของแบบจำลองการประเมินผลความไม่สอดคล้องกัน
ไคคี่ขึ้น โพรวิส ได้แสดงความสัมพันธ์ของการประเมินไว้เป็นแผนภาพดังนี้

จากแผนภาพ S คือมาตรฐาน, P คือหลักสูตรส่วนประกอบการ C คือการ
เปรียบเทียบ, D คือข่าวสารความไม่สอดคล้องกันและ A คือการเปลี่ยนหลักสูตรส่วน
ประกอบการหรือหลักสูตรส่วนมาตรฐาน

จะเห็นได้ว่าในแต่ละชั้นของการประเมินผล จะมีการเปรียบเทียบ(C)ระหว่าง
หลักสูตรส่วนมาตรฐาน (S) กับหลักสูตรส่วนประกอบการ (P) เพื่อพิจารณาว่ามีความไม่
สอดคล้องกัน(D) อันใดเกิดขึ้นบ้างหรือไม่ ถ้ามี มีอะไร ข่าวสารความไม่สอดคล้องกันที่
ได้จะช่วยให้ผู้ทำหลักสูตรตัดสินใจได้ว่าควรยุติหรือดำเนินการต่อ ถ้าตัดสินใจดำเนินการต่อ
ก็ต้องตัดสินใจต่อไปด้วยว่าจะเปลี่ยนแปลงหลักสูตรส่วนประกอบการหรือหลักสูตรส่วนมาตรฐาน
(A) อย่างไร และเมื่อการประเมินผลในชั้นที่ 1 เป็นที่พอใจแล้วจึงเริ่มประเมินผลความ
ไม่สอดคล้องกันในชั้นที่ 2, 3, 4 และ 5 ต่อไปในลักษณะเดียวกันตามลำดับ

ฉะนั้น การได้ข่าวสารความไม่สอดคล้องกันจะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างไร
อย่างหนึ่ง ใน 4 อย่าง คือ

1. ดำเนินขั้นต่อไป
2. ปรับปรุงขั้นต่าง ๆ ใหม่ ถ้ามีการเปลี่ยนหลักสูตรส่วนที่เป็นมาตรฐาน
3. ปรับปรุงตั้งแต่ขั้นแรก

หรือ 4 ล้มเลิก¹

ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากการประเมินโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยา การศึกษาในวิทยาลัยครูเป็นเรื่องใหม่ที่ยังมีغمมีผู้ใด ทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทยเคยทำการวิจัยโดยตรงมาก่อน ฉะนั้นการนำวิธีการประเมินผลตามแบบจำลองซิป หรือแบบจำลองการประเมินผลความไม่สอดคล้องกันมาใช้ในเรื่องนี้จึงยังไม่เคยมีปรากฏ และเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยระบบหลักสูตรหลังจากที่ได้มีการตัดสินใจเลือก องค์ประกอบต่างๆของระบบไปแล้ว ดังนั้น การประเมินตามแบบจำลองซิปและแบบจำลอง การประเมินผลความไม่สอดคล้องกัน ที่ผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้จึงมิได้นำ แบบจำลองทั้งสองอย่างมาใช้อย่างเต็มรูปแต่เป็นการนำหลักการจากแบบจำลองทั้งสองมา คัดแปลงใช้โดยนำชนิดของการประเมินทั้ง 4 ประเภทมาจากแบบจำลองซิป และในการ ประเมินแต่ละประเภทนั้นจะเปรียบเทียบความไม่สอดคล้องกันระหว่างส่วนที่เป็นมาตรฐาน กับส่วนที่เป็นประกอบการซึ่งเป็นแนวคิดตามแบบจำลองการประเมินผลความไม่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ผู้วิจัยได้แบ่งการประเมินโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในการวิจัย ครั้งนี้เป็น 4 ส่วน คือ

1. การประเมินวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. การประเมินเนื้อเรื่องของหลักสูตร
3. การประเมินกระบวนการจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการศึกษา
ให้นักศึกษา
4. การประเมินวิธีการประเมินผล

และในการประเมินแต่ละส่วนผู้วิจัยใช้การพิจารณาเปรียบเทียบความไม่สอดคล้องกันระหว่าง สภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยถือว่าองค์ประกอบแต่ละส่วนของระบบหลักสูตร จิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูเป็นส่วนของหลักสูตรประกอบการ (Performance) หรือ สิ่งที่เป็นจริง และองค์ประกอบแต่ละส่วนของระบบหลักสูตรในแบบจำลองที่สังเคราะห์ได้

¹Ibid., pp.118-119.

เป็นหลักสูตรส่วนมาตรฐาน (Standard หรือสิ่งที่ควรจะเป็น

สำหรับการศึกษาเชิงประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาซึ่งถือได้ว่าเป็นการประเมินส่วนที่เป็นผลผลิตของหลักสูตรนั้น ผู้วิจัยศึกษาเชิงประเมินโดยใช้แนวความคิดตามแบบจำลองการประเมินผลของไทเลอร์ (Tyler's Evaluation Model) ซึ่งถือว่าการประเมินผลหลักสูตรคือการประเมินผลที่ถือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นที่ตั้งหรือเป็นเกณฑ์ แล้วหาคว่ามีพฤติกรรมอะไรของผู้เรียนในหลักสูตรนั้นๆ เปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด¹

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาออกเป็น 3 พิสัย คือ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ทักษพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ตามแนวคิดของบลูมและคณะที่อธิบายไว้ว่า จุดมุ่งหมายด้านพุทธิพิสัยคือจุดมุ่งหมายที่มุ่งให้นักศึกษาเกิดความคิด ความเข้าใจและความสามารถในการแก้ปัญหา จุดมุ่งหมายด้านทักษะพิสัยเป็นจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวกับทัศนคติ กำนนิยม ความสนใจและความซาบซึ้ง และจุดมุ่งหมายด้านทักษะพิสัยเป็นจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวกับทักษะด้านมอเตอร์ (Motor Skill) ที่ควรจะได้รับพัฒนา² แล้วพิจารณาจากผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในพิสัยทั้ง 3 ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการเรียนตามหลักสูตรนี้ว่าบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากน้อยเพียงใด

¹R.W. Tyler, "Curriculum Development in the Twenties and Thirties", in R.M. McClure, ed., The Curriculum Retrospect and Prospect. Seventieth Year-Book, National Society for the Study of Education (Chicago : University of Chicago Press, 1971), pp. 31-32, 43.

²D.R. Krathwohl, "The Taxonomy of Educational Objectives", in M.D. Glock ed., Guiding Learning : Reading in Educational Psychology. p. 37

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาเชิงประเมิณระบบหลักสูตรจิตวิทยา การศึกษาในวิทยาลัยครู โดยการแสวงหาแบบจำลองโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยา การศึกษาเพื่อใช้เป็นหลักสูตรส่วนมาตรฐานที่จะเป็นเกณฑ์ในการประเมินโครงสร้างของ ระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบันซึ่งเป็นหลักสูตรส่วนประกอบ การ และศึกษาเชิงประเมิณผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ ในปัจจุบันโดยการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาคตามหลักสูตรนี้เป็นรุ่นแรกในปีการศึกษา 2520

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเชิงประเมิณระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัย ครู โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. แบบจำลองโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ สังกัดราชภัฏไถ่่นั้น มาจากแนวคิดเชิงทฤษฎีเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินโครงสร้างระบบ หลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเท่านั้น มีใช้ เป็นแบบจำลองที่ผ่านการทดลองปฏิบัติมาแล้ว
2. การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตเฉพาะในวิทยาลัยครูสังกัดกรมการฝึกหัดครูระดับ ป.กศ.ชั้นสูง และกลุ่มตัวอย่างประชากรบุคคลที่ผู้วิจัยใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาภาคสนาม เป็นอาจารย์และนักศึกษาในวิทยาลัยครูเฉพาะที่เป็นวิทยาลัยครูกลุ่มตัวอย่างประชากร 12 แห่ง จากวิทยาลัยครูทั้งหมด 36 แห่ง

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษา ในด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และทักษะพิสัย ที่เนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ตามที่อาจารย์ หรือผู้บริหารการศึกษาจักได้ตามหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

2. พฤติกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์และนักศึกษาในชั้นเรียนมุ่งชี้ถึงวิธีสอนของอาจารย์
3. การศึกษาเชิงประเมิณผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร คือการศึกษาเชิงประเมิณผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
4. อันคัมคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่มีอยู่แล้วในระเบียนผลการเรียนของนักศึกษาเป็นอันคัมคะแนนที่ถูกต้องและเชื่อถือได้

ก่าจำกัดความ

1. หลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน หมายถึงหลักสูตรกลุ่มวิชาที่บรรจุในหลักสูตรครูศึกษาของกรมการฝึกหัดครู
2. หลักสูตรกลุ่มวิชาที่บรรจุในหลักสูตรครูศึกษาของกรมการฝึกหัดครูหมายถึงหลักสูตรกลุ่มวิชาที่ครอบคลุมเฉพาะรายวิชาบังคับต่างๆ ในหลักสูตรซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานสำคัญของกลุ่มวิชาที่นักศึกษาระดับ ป.กศ. ชั้นสูงทุกคนจะต้องเรียน อันประกอบด้วยรายวิชาต่อไปนี้
  - วิชาพื้นฐานการศึกษา (ศ. 111)
  - วิชาจิตวิทยาพัฒนาการ (ศ. 121)
  - วิชาจิตวิทยาการศึกษา (ศ. 122)
  - วิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ (ศ. 131)
  - วิชาโครงการสุขภาพในโรงเรียน (ศ. 181)
  - วิชาวิธีสอนกลุ่มทักษะ (ศ. 231)
  - วิชาวิธีสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (ศ. 232)
  - วิชาประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ 1 (ศ. 234)
  - วิชาการประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ (ศ. 251)
3. พุทธิพิสัย หมายถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาตามหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบันในด้านที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถทางสติปัญญาต่างๆของนักศึกษาอันได้แก่ ความจำความเข้าใจ และการนำไปใช้

4. ความสามารถทางสติปัญญาของนักศึกษาในด้านการนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลด้วย

5. ทักษะนิสัย หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาตามหลักสูตรจิต-วิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ในด้านที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อวิชาชีพครู

6. ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึก หรือความเห็นของนักศึกษาที่มีต่อบุคคล, มโนทัศน์ หรือสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งในทางบวก หรือลบ อันมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของนักศึกษา ต่อบุคคล มโนทัศน์ หรือสถานการณ์นั้นๆ¹

7. ทักษะนิสัย หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาตามหลักสูตรจิต-วิทยาการศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ในด้านที่แสดงให้เห็นถึงทักษะการสอนและความสามารถในการประกอบวิชาชีพครูของนักศึกษา

ความจำกัดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดบางประการ ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลผลการเรียนด้านพุทธิพิสัย จำเป็นต้องใช้อันดับคะแนน (Grade) จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ปรากฏในระเบียบผลการเรียนของนักศึกษา เพราะผู้วิจัยมีปัจจัย กาลังงาน และเวลา อันจำกัด ที่ทำให้ไม่สามารถสร้างแบบทดสอบมาตรฐานเพื่อทดสอบผลการเรียนด้านพุทธิพิสัยของนักศึกษาได้

2. เนื่องจากการวิจัยส่วนที่เป็นการศึกษาเชิงประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรนั้นเป็นการศึกษาเชิงประเมินผลที่เกิดขึ้นแล้ว มิได้มีการควบคุมตัวแปรที่เกิดขึ้นก่อน (Antecedent Variables) กล่าวคือ มิได้มีการประเมินผลนักศึกษาก่อนเริ่มใช้หลักสูตร (Pretest) ดูว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนหลักสูตรนี้อย่างไร

¹N.l. Munn, L.D. Fernald, Jr., & P.S. Fernald, Introduction to Psychology. 2nd. ed. (Boston : Houghton Mifflin Company, 1969), p.610.

ดังนั้น การสรุปผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จึงพิจารณาเฉพาะในแง่ที่ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาตามหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมากน้อยเพียงใดเท่านั้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ก. ประโยชน์โดยตรง

1. ช่วยให้มีการศึกษาเชิงประเมินหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาของกรมการฝึกหัดครูอย่างมีระบบ อันจะทำให้สามารถมองเห็นส่วนดีหรือส่วนบกพร่องของหลักสูตรได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องได้รู้ทิศทางของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรได้ดียิ่งขึ้น
2. ช่วยให้มีแนวทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาของกรมการฝึกหัดครูโดยอาจใช้โครงสร้างที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ไว้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแนวคิดส่วนหนึ่งประกอบการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้
3. เนื่องจากกรมการฝึกหัดครูกำลังมีโครงการวิจัยระยะยาว เป็นกำหนดเวลา 5 ปี ในการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์และประเมินผลหลักสูตรสภาการฝึกหัดครู พ.ศ. 2519 เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้ครู และเหมาะสมกับการเป็นหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้จึงอาจเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับกรมการฝึกหัดครูโดยตรงได้ ในแง่ของการนำข้อค้นพบที่ได้ไปพิจารณาประกอบการปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าว

ข. ประโยชน์ทางอ้อม

ได้ระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาซึ่งเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตรครูศึกษาที่อาจช่วยให้การผลิตครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งย่อมมีผลที่ทำให้เยาวชนของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นระดับพื้นฐานการศึกษาของชาติได้ครูที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นการช่วยให้ผลของการจัดการศึกษาเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลและของการพัฒนาประเทศชาติด้วย